Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 2ας Μαρτίου 2017 [1*]

«Προδικαστική παραπομπή — Περιβάλλον — Οδηγία 2009/28/ΕΚ — Άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α′ — Ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές — Υδροηλεκτρική ενέργεια — Έννοια — Ενέργεια παραγόμενη σε μικρό υδροηλεκτρικό σταθμό ευρισκόμενο στον τόπο απορρίψεως των λυμάτων άλλης μονάδας παραγωγής»

Στην υπόθεση C-4/16,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział Cywilny (εφετείο Βαρσοβίας, πολιτικό τμήμα, Πολωνία) με απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 4 Ιανουαρίου 2016, στο πλαίσιο της δίκης

J. D.

κατά

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Ilešič, πρόεδρο τμήματος, A. Prechal, A. Rosas, C. Toader και E. Jarašiūnas (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η J. D., εκπροσωπούμενη από τον T. Gałecki, radca prawny,

— η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον P. Garofoli, avvocato dello Stato,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις K. Talabér-Ritz και K. Herrmann,

1 — Γλώσσα διαδικασίας: η πολωνική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Νοεμβρίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α′, της οδηγίας 2009/28/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την τροποποίηση και τη συνακόλουθη κατάργηση των οδηγιών 2001/77/ΕΚ και 2003/30/ΕΚ (ΕΕ 2009, L 140, σ. 16).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της J. D. και του Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (προέδρου της ρυθμιστικής αρχής ενέργειας, Πολωνία) (στο εξής: πρόεδρος της PAE) σχετικά με την άρνηση του τελευταίου να παρατείνει τη σύμβαση παραχωρήσεως προς τη J. D. της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας σε μικρό υδροηλεκτρικό σταθμό που βρίσκεται στον τόπο απορρίψεως των λυμάτων άλλης μονάδας παραγωγής.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2009/28

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1 και 30 της οδηγίας 2009/28 έχουν ως εξής:

«(1) Ο έλεγχος της ευρωπαϊκής ενεργειακής κατανάλωσης καθώς και η αυξημένη χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, σε συνδυασμό με την εξοικονόμηση ενέργειας και την αυξημένη ενεργειακή απόδοση, αποτελούν σημαντικές συνιστώσες της δέσμης μέτρων που απαιτήθηκαν για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου […] Επίσης, αυτοί οι παράγοντες θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού, στην προώθηση της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας και στη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης και περιφερειακής ανάπτυξης […]

[…]

(30) Κατά τον υπολογισμό της συμβολής της υδροηλεκτρικής ενέργειας και της αιολικής ενέργειας για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, θα πρέπει να μετριαστούν οι επιδράσεις των διαφορών κλίματος με τη χρήση ενός κανόνα εξομάλυνσης. Εκτός αυτού, η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται με συστήματα αποθήκευσης μέσω άντλησης νερού που έχει προηγουμένως αντληθεί στον άνω ταμιευτήρα δεν θα πρέπει να θεωρείται ενέργεια που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές.»

4 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής, που ορίζει το αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής της, προβλέπει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει κοινό πλαίσιο για την προώθηση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Θέτει υποχρεωτικούς εθνικούς στόχους για το μερίδιο ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές τόσο στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας […]».

5 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας περιλαμβάνει τους ακόλουθους ορισμούς:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας ισχύουν οι ορισμοί της οδηγίας 2003/54/ΕΚ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2003, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της οδηγίας 96/92/ΕΚ (ΕΕ 2003, L 176, σ. 37)].

Ισχύουν επίσης οι ακόλουθοι ορισμοί και νοούνται ως:

α) "ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές": η ενέργεια από ανανεώσιμες μη ορυκτές πηγές ήτοι αιολική, ηλιακή, αεροθερμική, γεωθερμική, υδροθερμική και ενέργεια των ωκεανών, υδροηλεκτρική, από βιομάζα, από τα εκλυόμενα στους χώρους υγειονομικής ταφής αέρια, από τα αέρια που παράγονται σε μονάδες επεξεργασίας λυμάτων και από τα βιοαέρια·

[…]».

6 Το άρθρο 3 της οδηγίας 2009/28 έχει τίτλο «Δεσμευτικοί εθνικοί συνολικοί στόχοι και μέτρα για τη χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές». Δυνάμει της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, κάθε κράτος μέλος μεριμνά ώστε το μερίδιο της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, το οποίο υπολογίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 11 της οδηγίας αυτής, στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας το 2020 να αντιστοιχεί τουλάχιστον στον εθνικό συνολικό στόχο του όσον αφορά το μερίδιο της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, όπως αυτό προβλέπεται στην τρίτη στήλη του πίνακα του μέρους Α του παραρτήματος Ι της εν λόγω οδηγίας.

7 Το άρθρο 5 της ίδιας οδηγίας, με τίτλο «Υπολογισμός του μεριδίου της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές», ορίζει τα εξής:

«1. Η ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε κάθε κράτος μέλος υπολογίζεται ως το άθροισμα:

α) της ακαθάριστης τελικής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές·

[…]

3. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, στοιχείο α′, η ακαθάριστη τελική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές υπολογίζεται ως η ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται σε ένα κράτος μέλος από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές, εξαιρουμένης της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται με συστήματα αποθήκευσης μέσω άντλησης από νερό που έχει προηγουμένως αντληθεί στον άνω ταμιευτήρα.

[…]

Η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από υδροηλεκτρική και αιολική ενέργεια λαμβάνεται υπόψη σύμφωνα με τους κανόνες τυποποίησης του παραρτήματος ΙΙ.

[…]

7. Η μεθοδολογία και οι ορισμοί που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του μεριδίου της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) 1099/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για τις στατιστικές ενέργειας [(ΕΕ 2008, L 304, σ. 1)].

[…]»

8 Από τον κανόνα τυποποιήσεως για τον καταλογισμό της παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας που θεσπίζεται στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας 2009/28 προκύπτει ότι η τυποποιημένη ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας που έχει παραχθεί κατά τη διάρκεια ενός έτους από όλους τους υδροηλεκτρικούς σταθμούς δεδομένου κράτους μέλους καθορίζεται, μεταξύ άλλων, λαμβανομένης υπόψη της ποσότητας ηλεκτρικής ενέργειας που όντως παράγουν όλοι οι υδροηλεκτρικοί σταθμοί του συγκεκριμένου κράτους μέλους, εξαιρουμένης της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται με συστήματα αποθηκεύσεως μέσω αντλήσεως από νερό που έχει προηγουμένως αντληθεί στον άνω ταμιευτήρα.

Η οδηγία 2003/54

9 Η οδηγία 2003/54 καταργήθηκε με την οδηγία 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενεργείας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/ΕΚ (ΕΕ 2009, L 211, σ. 55). Κατά το άρθρο 48 της οδηγίας 2009/72, η οδηγία 2003/54 καταργήθηκε από τις 3 Μαρτίου 2011 και οι παραπομπές στην καταργηθείσα οδηγία νοούνται ως αφορώσες την οδηγία 2009/72.

10 Το άρθρο 2, σημείο 30, της οδηγίας 2003/54 όριζε τις «ανανεώσιμες πηγές ενέργειας» ως τις «ανανεώσιμες μη ορυκτές πηγές ενέργειας (αιολική, ηλιακή, γεωθερμική, από τα κύματα, παλιρροϊκή, υδροηλεκτρική, από βιομάζα, από τα εκλυόμενα στους χώρους υγειονομικής ταφής αέρια, από τα αέρια που παράγονται σε μονάδες επεξεργασίας λυμάτων και από τα βιοαέρια)». Ο ορισμός αυτός επαναλαμβάνεται αυτούσιος στο άρθρο 2, σημείο 30, της οδηγίας 2009/72.

Ο κανονισμός 1099/2008

11 Το παράρτημα Β του κανονισμού 1099/2008 έχει, ειδικότερα, ως αντικείμενο τη διευκρίνιση του πεδίου εφαρμογής της ετήσιας συλλογής στατιστικών ενέργειας. Με τον τίτλο «Ενέργεια που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές και από απόβλητα», η συλλογή δεδομένων καλύπτει, σύμφωνα με το σημείο 5.1.1 του παραρτήματος αυτού, την «[υ]δροηλεκτρική ενέργεια», η οποία ορίζεται ως εξής:

«Η δυναμική και κινητική ενέργεια του νερού που μετατρέπεται σε ηλεκτρισμό στους σταθμούς υδροηλεκτρικής ενέργειας. Πρέπει να περιλαμβάνεται η ενέργεια που παράγεται στα αντλιοστάσια. […]»

12 Το εν λόγω παράρτημα Β τροποποιήθηκε μεταξύ άλλων με τον κανονισμό 147/2013 της Επιτροπής, της 13ης Φεβρουαρίου 2013 (ΕΕ 2013, L 50, σ. 1), αλλά ο ορισμός της υδροηλεκτρικής ενέργειας δεν μεταβλήθηκε.

Το πολωνικό δίκαιο

13 Ο Ustawa prawo energetyczne (νόμος περί ενέργειας), της 10ης Απριλίου 1997, ως ίσχυε κατά τον χρόνο της διαφοράς της κύριας δίκης (*Dz. U.* 2012, θέση 1059) (στο εξής: νόμος περί ενέργειας), ορίζει στο άρθρο 3 τα εξής:

«Οι χρησιμοποιούμενοι στον νόμο όροι έχουν την ακόλουθη έννοια:

[…]

20) ανανεώσιμη πηγή ενέργειας: πηγή η οποία χρησιμοποιεί, κατά τη διαδικασία επεξεργασίας, αιολική ενέργεια, ηλιακή ακτινοβολία, αεροθερμική, γεωθερμική, υδροθερμική ενέργεια, ενέργεια από κύματα, θαλάσσια ρεύματα και παλίρροιες, από τη διαφορετική στάθμη ποταμών, καθώς και

ενέργεια από βιομάζα, βιοαέρια εκλυόμενα στους χώρους υγειονομικής ταφής αποβλήτων και βιοαέρια που δημιουργούνται κατά τις διαδικασίες απορρίψεως ή καθαρισμού λυμάτων ή από αποσύνθεση απορριφθέντων φυτικών και ζωικών υπολειμμάτων·

[…]».

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

14 Η J. D. είναι επιχείρηση η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Κατά τη χρονική περίοδο από 20 Νοεμβρίου 2004 έως 20 Νοεμβρίου 2014, άσκησε, βάσει συμβάσεως παραχωρήσεως, δραστηριότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε δύο μικρούς σταθμούς παραγωγής βιοαερίου και έναν μικρό υδροηλεκτρικό σταθμό ευρισκόμενο στον τόπο απορρίψεως των (βιομηχανικών) λυμάτων άλλης μονάδας, της οποίας η δραστηριότητα δεν έχει σχέση με παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

15 Στις 5 Μαρτίου 2013, η J. D. ζήτησε την παράταση της παραχωρήσεως αυτής για νέα χρονική περίοδο. Με απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2013, ο πρόεδρος της PAE απέρριψε την αίτηση παρατάσεως καθόσον αφορούσε τον μικρό υδροηλεκτρικό σταθμό, για τον λόγο ότι μόνον οι υδροηλεκτρικοί σταθμοί οι οποίοι παράγουν ενέργεια από κύματα, θαλάσσια ρεύματα και παλίρροιες, καθώς και από τη διαφορά στάθμης ποταμών αναγνωρίζονται ως εγκαταστάσεις παράγουσες ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές.

16 Η J. D. άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Sąd Okręgowy w Warszawie– Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (περιφερειακού πρωτοδικείου Βαρσοβίας – δικαστηρίου προστασίας του ανταγωνισμού και του καταναλωτή, Πολωνία), το οποίο απέρριψε την προσφυγή αυτή με απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2014. Κατά το δικαστήριο αυτό, από τον ορισμό των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας του άρθρου 3, σημείο 20, του νόμου περί ενέργειας προκύπτει ότι η ηλεκτρική ενέργεια η οποία παράγεται σε υδροηλεκτρικό σταθμό, ο οποίος δεν είναι σταθμός με σύστημα αποθηκεύσεως μέσω αντλήσεως και βρίσκεται στον τόπο απορρίψεως των λυμάτων άλλης μονάδας δεν μπορεί να θεωρηθεί ενέργεια από ανανεώσιμη πηγή ενέργειας.

17 Η J. D. άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział Cywilny (εφετείου Βαρσοβίας, Πολωνία). Ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, η J. D. προέβαλε, κατ' ουσίαν, ότι ο τρόπος με τον οποίο προέβη στη λήψη του νερού η άλλη μονάδα δεν ασκεί εν προκειμένω επιρροή και ότι το άρθρο 3, σημείο 20, του νόμου περί ενέργειας προσκρούει στο άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/28, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 30 και το άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής, καθόσον κάνει μνεία της «ενέργειας από τη διαφορετική στάθμη ποταμών» αντί της ευρύτερης έννοιας της «υδροηλεκτρικής ενέργειας» η οποία χρησιμοποιείται στην οδηγία αυτή.

18 Το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί αν η υδροηλεκτρική ενέργεια, ως ενέργεια από ανανεώσιμη πηγή, περιλαμβάνει την ενέργεια που παράγεται από τη χρησιμοποίηση ενός υδάτινου ρεύματος εντός τεχνητών ροών υδάτων δημιουργούμενου συνεπεία της βαρύτητας όταν, αφενός, το νερό αυτό αποθηκεύθηκε από άλλη μονάδα, για ίδιους σκοπούς, με χρησιμοποίηση άλλης ενέργειας, και, αφετέρου, ο επίμαχος σταθμός υδροηλεκτρικής ενέργειας δεν είναι ούτε σταθμός με σύστημα αποθηκεύσεως μέσω αντλήσεως νερού ούτε υδραντλητικός σταθμός. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, ειδικότερα, ότι οι οδηγίες 2009/28 και 2003/54 δεν ορίζουν την έννοια της υδροηλεκτρικής ενέργειας και ότι οι διατάξεις του εθνικού δικαίου που ίσχυαν κατά τον χρόνο εκδόσεως της εφεσιβαλλομένης αποφάσεως αφορούσαν μόνον την ενέργεια που παράγεται από τη διαφορά στάθμης των φυσικών υδάτων ποταμών.

19 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział Cywilny (εφετείο Βαρσοβίας, πολιτικό τμήμα) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει ο χαρακτηρισμός της υδροηλεκτρικής ενέργειας ως ανανεώσιμης πηγής ενέργειας, όπως προκύπτει από το άρθρο 2, [δεύτερο εδάφιο,] στοιχείο α', της οδηγίας [2009/28], σε συνδυασμό με το άρθρο 5, παράγραφος 3, και με την αιτιολογική σκέψη 30 της οδηγίας αυτής, να γίνει δεκτό ότι αφορά αποκλειστικώς την ενέργεια που παράγεται από υδροηλεκτρικούς σταθμούς με την εκμετάλλευση της διαφοράς της στάθμης των εσωτερικών υδάτινων επιφανειών, περιλαμβανομένων των υδάτων ποταμών, ή αφορά και την ενέργεια που παράγεται από υδροηλεκτρικό σταθμό (που δεν αποτελεί σταθμό αποθηκεύσεως μέσω αντλήσεως νερού ούτε υδραντλητικό σταθμό) ο οποίος βρίσκεται στον τόπο απορρίψεως των λυμάτων άλλης μονάδας παραγωγής;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

20 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν ο όρος «ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές», ο οποίος διαλαμβάνεται στο άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/28, έχει την έννοια ότι περιλαμβάνει την ενέργεια που παράγεται από μικρό υδροηλεκτρικό σταθμό, ο οποίος δεν είναι ούτε σταθμός με σύστημα αποθηκεύσεως μέσω αντλήσεως νερού ούτε υδραντλητικός σταθμός και βρίσκεται στον τόπο απορρίψεως των λυμάτων άλλης μονάδας, η οποία έχει προηγουμένως χρησιμοποιήσει το νερό για ίδιους σκοπούς.

21 Κατά το άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/28, η έννοια της «ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές» αφορά την « ενέργεια από ανανεώσιμες μη ορυκτές πηγές, ήτοι[, μεταξύ άλλων, την] υδροηλεκτρική […]».

22 Καίτοι από το γράμμα του ορισμού αυτού προκύπτει ότι η ηλεκτρική ενέργεια η οποία παράγεται από υδραυλική ενέργεια, ή υδροηλεκτρική ενέργεια, αποτελεί ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, επιβάλλεται ωστόσο η διαπίστωση ότι, ελλείψει σχετικής διευκρινίσεως, βάσει του γράμματος της διατάξεως αυτής και μόνο δεν είναι δυνατόν να καθορισθεί αν η έννοια της υδροηλεκτρικής ενέργειας, κατά το άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/28, αφορά μόνον την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από την υδραυλική ενέργεια φυσικής ροής υδάτων ή αν περιλαμβάνει και την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από την υδραυλική ενέργεια τεχνητής ροής υδάτων και, κατά περίπτωση, υπό ποιες συνθήκες.

23 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, από τις επιταγές τόσο της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης όσο και της αρχής της ισότητας προκύπτει ότι το γράμμα διατάξεως του δικαίου της Ένωσης που δεν περιέχει ρητή παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της έννοιας και του περιεχομένου της πρέπει κανονικά να ερμηνεύεται, σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, κατά τρόπο αυτοτελή και ομοιόμορφο (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, C-424/10 και C-425/10, Ziolkowski και Szeja, EU:C:2011:866, σκέψη 32 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

24 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι η οδηγία 2009/28 δεν παραπέμπει στα εθνικά δίκαια όσον αφορά τη σημασία του όρου «υδροηλεκτρική ενέργεια» καθόσον αφορά ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές κατά την οδηγία αυτή. Επομένως, ο όρος αυτός πρέπει να θεωρηθεί, για την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας, ως αυτοτελής έννοια του δικαίου της Ένωσης, η οποία χρήζει ομοιόμορφης ερμηνείας σε όλα τα κράτη μέλη.

25 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι ο προσδιορισμός της σημασίας και του περιεχομένου εκφράσεων ως προς τις οποίες το δίκαιο της Ένωσης δεν παρέχει κανέναν ορισμό πρέπει να πραγματοποιείται λαμβανομένων ιδίως υπόψη του πλαισίου εντός του οποίου αυτές χρησιμοποιούνται και των σκοπών

που επιδιώκει η ρύθμιση της οποίας αποτελούν μέρος (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Ziolkowski και Szeja, C-424/10 και C-425/10, EU:C:2011:866, σκέψη 34 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

26 Όσον αφορά το πλαίσιο εντός του οποίου χρησιμοποιείται ο επίμαχος όρος, επισημαίνεται ότι, καίτοι το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2009/28 διευκρινίζει ότι, για τους σκοπούς της οδηγίας αυτής, εφαρμόζονται οι ορισμοί της οδηγίας 2003/54, η οποία έχει πλέον αντικατασταθεί από την οδηγία 2009/72, και μολονότι η τελευταία αυτή οδηγία περιλαμβάνει, στο άρθρο 2, σημείο 30, ορισμό των ανανεώσιμων πηγών που αντιστοιχεί, κατ' ουσίαν, στον ορισμό ο οποίος περιλαμβάνεται στο άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/28, η οδηγία 2009/72 δεν διευκρινίζει περαιτέρω τι πρέπει να νοείται ως υδροηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές.

27 Πάντως, αφενός, το άρθρο 5, παράγραφος 7, της οδηγίας 2009/28 προβλέπει ότι οι ορισμοί που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του μέρους της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές είναι οι προβλεπόμενοι στον κανονισμό 1099/2008. Συγκεκριμένα, στο σημείο 5.1.1 του παραρτήματος Β του κανονισμού αυτού, η υδροηλεκτρική ενέργεια ορίζεται ως η «δυναμική και κινητική ενέργεια του νερού που μετατρέπεται σε ηλεκτρισμό στους σταθμούς υδροηλεκτρικής ενέργειας», με τη διευκρίνιση ότι «[π]ρέπει να περιλαμβάνεται η ενέργεια που παράγεται στα αντλιοστάσια».

28 Αφετέρου, από το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', και παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2009/28 προκύπτει ότι, για τον υπολογισμό της ακαθάριστης τελικής καταναλώσεως ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε δεδομένο κράτος μέλος, λαμβάνεται υπόψη, όσον αφορά την ακαθάριστη τελική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές, «η ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται σε ένα κράτος μέλος από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές, εξαιρουμένης της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται με συστήματα αποθήκευσης μέσω άντλησης από νερό που έχει προηγουμένως αντληθεί στον άνω ταμιευτήρα».

29 Ομοίως, το άρθρο 5, παράγραφος 3, διευκρινίζει, στο τρίτο εδάφιο, ότι η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από υδροηλεκτρική ενέργεια λαμβάνεται υπόψη σύμφωνα με τον κανόνα τυποποιήσεως του παραρτήματος ΙΙ της ίδιας οδηγίας. Σύμφωνα με τον κανόνα αυτόν, η τυποποιημένη ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας που έχει παραχθεί κατά τη διάρκεια ενός έτους από όλους τους υδροηλεκτρικούς σταθμούς δεδομένου κράτους μέλους καθορίζεται εξαιρουμένης της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται με συστήματα αποθηκεύσεως μέσω αντλήσεως από νερό που έχει προηγουμένως αντληθεί στον άνω ταμιευτήρα.

30 Στο πλαίσιο αυτό, η αιτιολογική σκέψη 30 της οδηγίας 2009/28 διευκρινίζει επίσης ότι η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται σε σταθμούς με συστήματα αποθηκεύσεως μέσω αντλήσεως νερού που έχει προηγουμένως αντληθεί στον άνω ταμιευτήρα δεν πρέπει να θεωρείται ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές.

31 Όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 36 έως 38 των προτάσεών του, από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, κατά την έννοια του άρθρου 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', της οδηγίας, συνιστά κάθε υδροηλεκτρική ενέργεια, ανεξαρτήτως του κατά πόσον παράγεται από υδραυλική ενέργεια φυσικής ή τεχνητής ροής υδάτων, εξαιρουμένης της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται με συστήματα αποθηκεύσεως μέσω αντλήσεως από νερό που έχει προηγουμένως αντληθεί στον άνω ταμιευτήρα.

32 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από τους σκοπούς που επιδιώκει η οδηγία 2009/28. Πράγματι, από το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής προκύπτει ότι η οδηγία αποσκοπεί στην προώθηση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και, κατά την αιτιολογική σκέψη 1, η αυξημένη χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές αποτελεί σημαντική συνιστώσα της δέσμης μέτρων που απαιτήθηκαν για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού, στην προώθηση της τεχνολογικής αναπτύξεως και της καινοτομίας και στη δημιουργία ευκαιριών απασχολήσεως και περιφερειακής αναπτύξεως. Προς επίτευξη των σκοπών

αυτών, το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος μεριμνά ώστε το μερίδιο της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας το 2020, να αντιστοιχεί τουλάχιστον στον στόχο που του έχει τεθεί με το παράρτημα Ι, μέρος Α, της εν λόγω οδηγίας.

33 Συγκεκριμένα, ο αποκλεισμός από την έννοια της υδροηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, κατά την οδηγία 2009/28, του συνόλου της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από την υδραυλική ενέργεια της τεχνητής ροής υδάτων, τούτο δε για τον λόγο και μόνον ότι πρόκειται για τέτοιας φύσεως ροή υδάτων, όπως υποστηρίζει, κατ' ουσίαν η Πολωνική Κυβέρνηση, δεν θα προσέκρουε μόνον στη βούληση του νομοθέτη της Ένωσης, όπως εκτέθηκε στις σκέψεις 26 έως 31 της παρούσας αποφάσεως, αλλά θα αντέβαινε επίσης στην υλοποίηση των σκοπών αυτών.

34 Πράγματι, το γεγονός και μόνον ότι η ηλεκτρική ενέργεια παράγεται από την υδραυλική ενέργεια τεχνητής ροής υδάτων δεν συνεπάγεται μη συμβολή στην υλοποίηση των μνημονευομένων στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως σκοπών και, ειδικότερα, στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

35 Επιπλέον, γενικής φύσεως αποκλεισμός, όπως ο προτεινόμενος στη σκέψη 33 της παρούσας αποφάσεως, καθόσον θα έχει ως συνέπεια την αποθάρρυνση κάθε παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από την υδραυλική ενέργεια τεχνητής ροής υδάτων, ακόμα και όταν η τεχνητή αυτή ροή υδάτων υφίσταται λόγω προγενέστερης παραγωγικής δραστηριότητας, ανεξαρτήτως κάθε μεταγενέστερης εκμεταλλεύσεως των λυμάτων της για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, και ακόμα και όταν η παραγωγή αυτή ηλεκτρικής ενέργειας πραγματοποιείται άνευ συστήματος αποθηκεύσεως μέσω αντλήσεως ύδατος, θα μπορούσε να μειώσει την ποσότητα υδροηλεκτρικής ενέργειας που ενδεχομένως θα υπαγόταν στα μέτρα προωθήσεως της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές τα οποία πρέπει να λάβουν τα κράτη μέλη, κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 2009/28, και να εμποδίσει με τον τρόπο αυτόν την πλήρη υλοποίηση των σκοπών αυτών.

36 Προς αποφυγήν κάθε κινδύνου καταστρατηγήσεως, πρέπει πάντως η προηγουμένως ασκηθείσα δραστηριότητα, από την οποία προέκυψε η τεχνητή αυτή ροή υδάτων, να μην είχε ως μοναδικό σκοπό τη δημιουργία της εν λόγω ροής υδάτων για μεταγενέστερη εκμετάλλευσή της προς παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων, δεν εμπίπτει στην έννοια της υδροηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, κατά την οδηγία 2009/28, η ηλεκτρική ενέργεια η οποία παράγεται από την υδραυλική ενέργεια τεχνητής ροής υδάτων, όταν η ροή αυτή δημιουργήθηκε προηγουμένως μέσω αντλήσεως με μοναδικό σκοπό τη μεταγενέστερη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

37 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι ο μικρός υδροηλεκτρικός σταθμός της υποθέσεως της κύριας δίκης δεν είναι ούτε σταθμός με σύστημα αποθηκεύσεως μέσω αντλήσεως νερού ούτε υδραντλητικός σταθμός και, ως εκ τούτου, δεν εμπίπτει στην έννοια του «συστήματος αποθηκεύσεως μέσω αντλήσεως από νερό που έχει προηγουμένως αντληθεί στον άνω ταμιευτήρα» κατά την οδηγία 2009/28 και, εξάλλου, η τεχνητή ροή υδάτων, την οποία εκμεταλλεύεται ο μικρός αυτός σταθμός, αποτελείται από τα ύδατα που απορρίπτει άλλη μονάδα, η οποία τα έχει χρησιμοποιήσει για τις δραστηριότητές της, όπερ εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

38 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο όρος «ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές», ο οποίος διαλαμβάνεται στο άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/28, έχει την έννοια ότι περιλαμβάνει την ενέργεια που παράγεται από μικρό υδροηλεκτρικό σταθμό, ο οποίος δεν είναι ούτε σταθμός με σύστημα αποθηκεύσεως μέσω αντλήσεως νερού ούτε υδραντλητικός σταθμός και βρίσκεται στον τόπο απορρίψεως των λυμάτων άλλης μονάδας, η οποία έχει προηγουμένως χρησιμοποιήσει το νερό για ίδιους σκοπούς.

Επί των δικαστικών εξόδων

39 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαίνεται:

Ο όρος «ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές», ο οποίος διαλαμβάνεται στο άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α΄, της οδηγίας 2009/28/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την τροποποίηση και τη συνακόλουθη κατάργηση των οδηγιών 2001/77/ΕΚ και 2003/30/ΕΚ, έχει την έννοια ότι περιλαμβάνει την ενέργεια που παράγεται από μικρό υδροηλεκτρικό σταθμό, ο οποίος δεν είναι ούτε σταθμός με σύστημα αποθηκεύσεως μέσω αντλήσεως νερού ούτε υδραντλητικός σταθμός και βρίσκεται στον τόπο απορρίψεως των λυμάτων άλλης μονάδας, η οποία έχει προηγουμένως χρησιμοποιήσει το νερό για ίδιους σκοπούς.

(υπογραφές)